

СТО ПЕДЕСЕТ ГОДИНА ОД СМРТИ ВУКА
СТЕФАНОВИЋА КАРАЦИЋА (2)

СОМБОРСКИ ТРАГОВИ ВУКОВЕ ШТУЛЕ

Пише: Милан Степановић

• Данас, 7. фебруара, навршава се 150 година од смрти Вука Караџића (1787-1864), највећег реформатора српског језика и писма. Мало знамо о томе да је Вук Караџић, током свог дугог књижевног века, имао велик број пријатеља и сарадника из Сомбора, као и да су поједини Сомборци, барем у почетку, знатније утицали на његов књижевни и језикословни рад, те да је Вук током својих честих путовања, најмање три пута походио наш град.

Са Вуком је пријатељевао и са њим се дописивао и професор педагогије, методике и историје у сомборској Препарандији **Димитрије Исаиловић** (1783-1853), који је на Вуков наговор, прешао 1830. год. у Србију за наставника и васпитача синова кнеза Милоша Обреновића - Милана и Михаила. Исаиловић је у Београду уз Вукову подршку основао „Верховну“ или Вишу школу, која је 1833. год. пресељена у Крагујевац (будући Лицеј). Касније је Исаиловић именован за начелника Министарства просвете, па за главног просветног надзорника свих школа у Србији, а 1842. год. био је и међу оснивачима и првим члановима Друштва српске словесности (претече Српске академије наука), чији је био и први потпредседник.

Вук се дописивао и са сомборским лекаром, касније и препарандијским професором **др Стеваном Прерадовићем** (1797-1831), кога је безуспешно наговарао да пређе у Србију, као и са другим овдашњим лекаром **др Константином Пеичићем** (1802-1882), који је био и сакупљач претплатника на Вукове књиге, али је и он одбио Вуков предлог да пређе у Србију за личног лекара кнеза Милоша, правдајући се страхом од кнежеве самовоље.

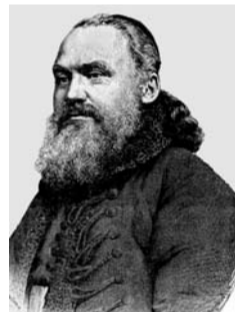
Сомборац са којим је Вук имао највише неспоразума и полемика био је **Јован Хаџић** (1799-1869), у тадашњој српској књижевности познатији као **Милош Светић**, иначе један од покретача и први председник Матице српске. Хаџић је испочетка са Вуком имао коректне и пријатељске односе, али се њихова вишегодишња међусобна нетрпељивост развила током десетогодишње оштре полемике по питању српског језика, азбуке и правописа. Како су обојица била жустра у одбрани својих начела, полемика је повремено обилвала неодмереним речима, па и увредама. Хаџић је бранио своје конзервативне ставове честим „утуцима“, на које је самоуки, али виспренији Вук одговарао кратко и оштро. У тој полемици Хаџић је био нешто одмеренији и трпељивији од Вука, који је умео да претера у оштрини и да научну препирку пребаца на лични обрачун. Чetrдесетих година XIX столећа Вук је добио снажну подршку српске књижевне омладине (Ђуре Даничића, Бранка Радичевића, Јована Суботића, Јована Ђорђевића, па и црногорског владике П. П. Његоша), чији врхунац је представљало објављивање знамените Даничићеве филолошке студије „Рат за српски језик и правопис“ (Будим, 1847), која је пресудно допринела коначном поразу Хаџићевих језичких назора и победи

Јован Хаџић
(Милош Светић)

реформаторске струје окупљене око Вука. Са Вуком се дописивао и сарађивао и сомборски свештеник, песник и сакупљач народних умотворина **Ђорђе Стефановић Којанов** (1818-1883), а Вук га помиње у предговору своје збирке „Српске народне приповијетке“, штампане у Бечу 1853. године. У књигама српских народних песама, објављеним из Вукове заоставштине између 1898. и 1900. год. у Београду, приређивач Љубомир Стојановић уврстио је и 11 лирских и епских песама из Стефановићеве збирке, коју је он својевремено послао Караџићу.

Један од најближих сарадника и највећих Вукових поборника био је свештеник сомборске Светођурђевске цркве и катихета овдашње Препарандије **Димитрије Поповић** (1814-1882), који је од 1841. до 1863. године са Вуком изменио више десетина писама. Сакупљао је и бележио народне песме и умотворине које је слао Вуку, прикупљао је претплатнике за Вукова издања и набављао му је старе књиге и србуље.

Димитрије
Поповић

У писму руском слависти Срезњевском, писаном након забране уношења Вукових књига у Србију 1852. године, Караџић наводи да су његови најдоследнији поборници Ђуро Даничић, Бранко Радичевић и поп Димитрије из Сомбора.

Вук Караџић је први пут у Сомбору боравио у јуну 1825. године, а други пут почетком августа 1826. године, када је повео и сина Саву – оба пута као гост Павла (Платона) Атанацковића. Његов трећи долазак у Сомбор, почетком 1829. године, био је везан за налог кнеза Милоша да пронађе учитеља његовим синовима и лекара за кнежеву породицу. Символично, Вук је у Сомбору одседао у кући Атанацковића, која се налазила на Светођурђевском тргу, на истом оном месту где ће после бити подигнута кућа Паланачких, у којој ће седам деценија касније, последњих 15 година свог живота провести други великан српске књижевности **Лаза Костић** (1841-1910), који ће се, осим осталог, бавити и допуном Вуковог „Рјечника“. Костићеву допуну Вука (1.912 речи) објавио је 1913. године, као засебно издање, др Радивоје Симоновић.

Када је 1987. год. обележавана 200-годишњица Вуковог рођења, сомборски „Домети“, под уредништвом Мира Вуксановића, објавили су на 266 страна двоброј насловљен „Вук и Сомборци“, који је садржао 20 радова посвећених Вуковим везама са нашим градом.

(КРАЈ)

НЕЗАВИСНИ СИНДИКАТ ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА
ВОЈВОДИНЕ ОБРАТИО СЕ ПРЕДСЕДНИКУ
СКУПШТИНЕ ГРАДА СОМБОРА

ОДБИЈТЕ ПРОТОКОЛ ЗА ШКОЛУ „21. ОКТОБАР“

„Независни синдикат просветних радника Војводине, његов координациони одбор за Западнобачки округ и Извршни одбор овог Синдиката за ШУ Сомбор су на својој седници одржаној 21. јануара расправљали и о спорном протоколу о сарадњи Локалне самоуправе и Министарства правде, којим се преносе права коришћења објекта

указујемо на чињеницу да, уколико би се применила спорна Уредба о критеријумима за мрежу школа, свега 5 школа: ОШ „Аврам Мразовић“ са 738 ученика, ОШ „Доситеј Обрадовић“ са 656 ученика, ОШ „Иво Лола Рибар“ са 823 ученика, ОШ „Никола Вукићевић“ са 785 ученика и ОШ „Братство-јединство“, на прагу цензуса са 414

Техничка школа

ОШ „21. октобар“ на Министарство правде и о оном што је у неком средњем року неминовно – мрежи основних и средњих школа. **Донет је закључак да се Скупштина града извести о штетности протокола због чињенице да се један школски објекат неповратно губи, и да у граду постоји више школа које би, ако би се овакав модел применио, могле бити угашене: Средња медицинска школа и СШ „Свети Сава“, које се налазе у објекту који је власништво Министарства одбране или највећа средња школа – Техничка, која је у објекту који ће пре или касније бити предмет реституције”** – стоји, осим осталог, у саопштењу које је медијима предочено у уторак на конференцији за штампу НСПРВ. У писму које је овај синдикат упутио Синиши Лазићу, председнику Скупштине Града Сомбора се још наводи: „Инсистирамо на поштовању законитости поступка утврђивања мреже, у овом случају основних школа и

ученика, могле остати као самосталне школе. Све остале основне школе – њих 15, требале би бити предмет рационализације у виду мреже школа. Због тога од Вас захтевамо, као и од одборника Скупштине, да у овом тренутку одбаците идеју прављења мреже школа по којој ће само једна школа бити угашена и то управо ОШ „21. октобар“, већ да кренете у један озбиљан поступак израде одрживе мреже школа, уважавајући и друге критеријуме, а не само број ученика, као и да при том поштујете законитост и у томе ћете имати у Синдикату савезника. У противном, спремни смо на све облике синдикалне борбе да се заштите интереси не само ове, већ свих школа у граду и околини, јер уколико овај случај отимања имовине прође, могао би постати озбиљан модел и за друге куће знања и легате“ – наводи се у саопштењу које је потписао проф. **Хаџи Здравко М. Ковач, председник ИО НСПРВ ШУ Сомбор.**

ISPRAVKA

У прошлом броју „Somborskih novina“ на страни број 16, у тексту под насловом „Uskliknimo s ljubavlju“ поткрала nam se nenamerna greška. Umesto „...u prisustvu prošlogodišnjeg kuma Bogdana Miškovića, koji je došao umesto svog sina Slavka“, treba da stoji: „...kuma Slavka Miškovića, koji je došao umesto svog sina Bogdana“. Izvinjavamo se porodici Miškovića, kolektivu Ekonomske škole i našim čitaocima.